

ĮGALIOTŲ UŽSIENIO VALSTYBIŲ INSTITUCIJŲ 2009 METŲ VEIKLOS LIETUVOJE ATASKAITA

Pagal Lietuvos Respublikos įstatymus bei tarptautinės teisės normas, reguliuojančias tarptautinio įvaikinimo procedūrą, šeimoms, norinčioms įvaikinti Lietuvoje, gali atstovauti centrinės įvaikinimo institucijos, paskirtos pagal 1993 m. Hagos konvenciją „Dėl vaikų apsaugos ir bendradarbiavimo tarptautinio įvaikinimo srityje“, arba pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. A1-162 patvirtintą Įgaliojimų veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje suteikimo užsienio valstybių institucijoms tvarkos aprašą (toliau – Tvarkos aprašas) užsienio valstybės institucijos, įgaliotos veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje.

Centrinės įvaikinimo institucijos ir įgaliotos užsienio valstybės institucijos skirtumai

- Įgaliotos užsienio valstybės institucijos gali dalyvauti vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programoje. Centrinės įvaikinimo institucijos neturi galimybės kreiptis dėl vaikų iš vaikų su specialiaisiais poreikiais sąrašo įvaikinimo.
- Beveik visos įgaliotos užsienio valstybės institucijos dirba Lietuvoje jau ne vienerius metus, turi įgaliotus darbui Lietuvoje atstovus, gerai išmano tarptautinio įvaikinimo procedūrą Lietuvoje, operatyviai perduoda reikalingą informaciją (pavyzdžiui, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pasiūlymą dėl įvaikinimo šeimai ir pan.), operatyviai atsako, padeda šeimai viso įvaikinimo proceso metu. Centrinės įvaikinimo institucijos neturi įgaliotų atstovų darbui Lietuvoje, dažnai nežino tarptautinio įvaikinimo procedūros Lietuvoje, neoperatyviai perduoda informaciją, neretai reikia ilgai laukti atsakymo, šeimai atstovauja tik iki jai sutikus įvaikinti pasiūlytą vaiką.
- Įgaliotų užsienio valstybės institucijų paslaugų įkainiai, lyginant su centrinėmis įvaikinimo institucijomis, yra daug didesni.

Iki 2009 m. gruodžio mėn. pabaigos Lietuvoje veikė 13 įgaliotų institucijų, iš jų 4 Italijos įgaliotos institucijos, 3 JAV ir po vieną Švedijos, Prancūzijos, Vokietijos, Ispanijos, Naujosios Zelandijos ir Kanados įgaliotą instituciją. Dauguma įgaliotų užsienio valstybių institucijų Lietuvoje veikia nuo 2001–2002 m.

Atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-07-17 įsakymu Nr. A1-195, nuo 2006 m. rugpjūčio 1 d. užsienio valstybių institucijų nauji prašymai dėl įgaliojimų veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje suteikimo nėra priimami, todėl šiuo metu Lietuvoje veikiančios institucijos siekia efektyviau dirbti ir optimizuoti šeimoms teikiamas paslaugas, kad neprarastų įgaliojimų veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvoje, kurie šiandien gali būti pratęsimi tik jau veikiančioms institucijoms.

Įgaliotos institucijos, norėdamos pratęsti įgaliojimus veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje, ne vėliau kaip prieš 6 mėnesius iki termino pasibaigimo Tarnybai privalo pateikti motyvuotą prašymą pratęsti įgaliojimus bei kitus reikalingus dokumentus. Rekomendaciją suteikti ar nesuteikti įgaliotai institucijai įgaliojimus veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje priima socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu sudaryta komisija. Remdamasis komisijos rekomendacija, Tarnybos direktorius priima sprendimą pratęsti ar nepratęsti įgaliojimus veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje.

Ataskaitiniu laikotarpiu (2009-04-03, 2009-04-22, 2009-05-12, 2009-10-23 ir 2009-12-23) surengti penki akreditacijos posėdžiai, kurių metu aštuonioms įgaliotoms institucijoms pratęsti įgaliojimai veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje.

JAV įvaikinimo agentūrai „Sunny Ridge Family Center, Inc.“, akredituotai Lietuvoje iki 2009-12-04, akreditacija nepratęsta, nes agentūra nepateikė prašymo dėl jos pratęsimo. Be to, minėta agentūra nebuvo pateikusi nei vienos šeimos, norinčios įsivaikinti Lietuvoje, prašymo.

Tarnybos direktoriaus 2008-11-10 įsakymu Nr. AK-41 „Family Tree Adoption Agency” įgaliojimai veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje panaikinti, nes agentūra nutraukė savo veiklą ir prisijungė prie kitos JAV įgaliotos institucijos „Bethany Christian Services“. „Family Tree Adoption Agency“ agentūros atstovaujama šeima baigė tarptautinio įvaikinimo procedūrą ir 2009 m. įvaikino vieną vaiką.

Šeimų, kurioms atstovauja įgaliotos užsienio valstybių institucijos, įtraukimas į Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių užsienyje, ir užsieniečių sąrašą, šeimų įvaikinti vaikai bei vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programos vykdymas

1 lentelėje pateikti duomenys apie kiekvienos užsienio valstybės įgaliotos institucijos 2009 m. į apskaitą įtrauktas šeimas, įvaikinusių šeimų, įvaikintų vaikų, tarp jų ir įvaikintų pagal vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą, skaičius.

1 lentelė. Šeimų ar asmenų pasiskirstymas pagal joms atstovaujančias užsienio valstybės įgaliotas institucijas.

Valstybė	Atstovas	Šeimos ir asmenys, esantys sąrašė, 2009-12-31	2009 m. įtrauktos šeimos ar asmenys	2009 m. įvaikinusių šeimų ar asmenų skaičius	2009 m. įvaikintų vaikų skaičius	2009 m. įvaikintų vaikų pagal vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą ¹
Ispanija	„Familia Universal“	26	2	3	5	4 (0)
Italija	AFN – „Azione per Famiglie Nuove Onlus“	37	7	10	22	17 (2)
	AAA – Associazione Adozioni Alfabeto Onlus	47	26	17	32	29 (22)
	„Fondazione AVSI“	48	12	12	19	16 (6)
	„La Primogenita International Adoption“	17	8	5	8	7 (5)
San	AVSI	-	-	1	1	-

¹ Nurodytas skaičius vaikų, kurie buvo pasiūlyti įvaikinti užsienio piliečiams įprasta tvarka pagal įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarką, tačiau atitinkantys specialiųjų poreikių vaiko požymius. Skliausteliuose nurodyti vaikai, kurie buvo įvaikinti ieškant šeimų vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. A1-32 patvirtintu „Galimų įvaikinti vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo išteisminės procedūros aprašu“.

Marinas						
JAV	„Family Tree Adoption Agency“	-	-	1	1	-
	„Bethany Christian Services“	11	11	7	12	8 (7)
	„Our children's Home Stead“	2	2	5	7	1 (1)
	„The Open Door Adoption Agency“	1	1	1	2	2 (0)
Kanada	„Loving Heart International Adoption Agency“	3	1	2	2	1 (1)
Prancūzija	„Les Enfants de l'Esperance“	10	3	4	5	2 (2)
Švedija	„Barner Framfor Allt-Adopter (BFA-A)“	11	9	6	10	8 (7)
Vokietija	„Sozialdienst Katholischer Frauen (SKF)“	15	-	-	-	-
Naujoji Zelandija	„Inter country adoption New Zealand“	2	2	1	3	3 (0)
	IŠ VISO	230	84	75	129	98 (53)

Dauguma įgaliotų užsienio valstybių institucijų Lietuvoje veikia nuo 2001–2002 m.. JAV institucijos „Children's Choice“ bei „Hands Across the Water“ 2006–2007 m. neteko įgaliojimų veikti Lietuvoje vykdant tarptautinį įvaikinimą, tačiau jos turi teisę pabaigti šeimų, įtrauktų į Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių užsienyje, ir užsieniečių apskaitą, įvaikinimo procedūrą. Kitoms institucijoms – Kanados įvaikinimo institucijai „Loving Heart International Adoption Agency“, Naujosios Zelandijos įvaikinimo institucijai „Inter country adoption New Zealand (ICANZ)“ ir JAV įvaikinimo institucijai „The Open Door Adoption Agency“ – įgaliojimai veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą buvo suteikti vėliausiai 2006 m., todėl vienos iš šių institucijų tik pradėjo vykdyti tarptautinio įvaikinimo programą iš Lietuvos, o kitos jau aktyviai dalyvauja įvaikinant vaikus iš vaikų su specialiaisiais poreikiais sąrašo.

2009 m. Tarnyba į Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių užsienyje, ir užsieniečių sąrašą įtraukė 84 pageidaujančias įvaikinti vaikus Lietuvoje šeimas, kurioms atstovavo įgalios užsienio valstybės institucijos. Daugiausia įtraukta šeimų, kurioms atstovavo Italijos įvaikinimo institucijos „AAA Associazione Adozioni Alfabeto Onlus“ (26), „Fondazione AVSI“ (12), taip pat Jungtinių Amerikos Valstijų įvaikinimo agentūra „Bethany Christian Services“ (11) ir Švedijos „Barner Framfor Allt-Adopter“ (9).

Atkreipiame dėmesį, kad 2009 m. iš 146 įvaikintų vaikų 104 vaikai buvo su specialiaisiais poreikiais, iš kurių 53 vaikai buvo įvaikinti ieškant šeimų vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. A1-32 patvirtintu „Galimų įvaikinti vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo ikiteisminės procedūros aprašu“ (toliau – Procedūros aprašas), o 51 vaikas buvo pasiūlytas įvaikinti užsienio piliečiams įprasta tvarka pagal įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarką, tačiau vaikai atitiko specialiųjų

poreikių vaiko požymius. 2008 m. iš 108 įvaikintų vaikų 75 vaikai buvo su specialiaisiais poreikiais, iš kurių 49 buvo pasiūlyti įvaikinti užsienio piliečiams įprasta tvarka pagal įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarką, o 26 vaikai buvo įvaikinti ieškant šeimų, vadovaujantis Procedūros aprašu.

2009 m., kaip ir 2008 m., aktyviausiai veikė italų šeimoms atstovaujančios Italijos įgaliotos institucijos. Kaip matome iš 1 lentelėje pateiktų duomenų, per Italijos įgaliotas institucijas įvaikinta daugiausia vaikų, tarp jų ir pagal vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą, vykdomą vadovaujantis Procedūros aprašu. Pavyzdžiui, AAA – „Associazione Adozioni Alfabeto Onlus“ įvaikino 32 vaikus, iš kurių 22 buvo įvaikinti pagal vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą, „Fondazione AVSI“ – 20 vaikų, iš kurių 6 vaikai buvo įvaikinti pagal vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą, „AFN-Azione per Famiglie Nuove – Onlus“ – 22 vaikus, iš kurių tik 2 vaikai buvo įvaikinti pagal vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą. Italijos įgaliotų institucijų atstovaujančios šeimos dažniausiai įvaikina vyresnius vaikus (8 metų ir vyresnius) ir vaikus iš didelių brolių ir seserų grupių. Pastaruosius dvejus metus Italijos įgaliotos institucijos susidomėjo galimybe įvaikinti mažus, tačiau turinčius rimtų sveikatos sutrikimų vaikus. Iki tol Italijos piliečių šeimos beveik nesidomėdavo tokių vaikų įvaikinimu.

Iš įgaliotų JAV įvaikinimo institucijų, kaip ir pernai, aktyviausiai veikė „Bethany Christian Services“. Šeimos, kurioms ji atstovavo, įvaikino 12 vaikų, iš kurių 7 vaikai įvaikinti vadovaujantis Procedūros aprašu. 3 vaikai buvo iš trijų vaikų brolių, seserų grupės.

Vienintelė įgaliota Švedijos įvaikinimo institucija „Barner Framfor Allt-Adoptioner (BFA-A)“ įvaikina mažus vaikus, turinčius sveikatos sutrikimų. 7 iš 10 vaikų įvaikinti pagal Procedūros aprašą, iš kurių visi turėjo rimtų sveikatos sutrikimų.

Įgaliotų užsienio valstybės institucijų atstovaujama šeimų amžiaus vidurkis – per 40 metų. Lyginant su ankstesniais metais, sąrašė esančių asmenų amžiaus vidurkis padidėjo: pageidaujančių įvaikinti moterų vidutinis amžius – 44,3 metai, vyrų – 45,6 metai. Kaip ir ankstesniais metais, dauguma vyresnio amžiaus žmonių yra Italijos, Prancūzijos, Ispanijos bei Vokietijos piliečiai. Daugelis įvaikintojų gauna vidutines pajamas ir neturi biologinių vaikų.

Įgaliotų užsienio valstybių institucijų teikiamos paslaugos ir jų įkainiai

1993 m. Hagos konvencija „Dėl vaikų apsaugos ir bendradarbiavimo tarptautinio įvaikinimo srityje“ nustato, kad įvaikinimą vykdančios institucijos, asmenys negali siekti pelno ar kitokios asmeninės naudos už teikiamas paslaugas, todėl visos Lietuvoje veikiančios įgaliotos užsienio valstybių institucijos yra ne pelno siekiančios organizacijos, kurių veiklą prižiūri jų šalies kompetentingos institucijos.

Įgaliotų užsienio institucijų teikiamų paslaugų ir išlaidų įkainiai yra nuo 2400 eurų iki 8700 eurų. Institucijų teikiamos paslaugos: teikia informaciją ir organizuoja pirminius mokymus įvaikintojams, padeda šeimai paruošti reikalingus dokumentus, palaiko ryšius tarp šeimos ir Tarnybos iki teismo, atlieka šeimos įvertinimą, stebi šeimą po įvaikinimo.

Įgaliotų užsienio valstybių institucijų atstovai Lietuvoje atstovauja šeimoms ikiteisminio įvaikinimo proceso metu nuo šeimos dokumentų pateikimo Tarnybai iki tol, kol šeima su įvaikintu vaiku ar vaikais išvyksta iš Lietuvos. Įgaliotos užsienio valstybės institucijos atstovo Lietuvoje įkainiai už paslaugas ir patiriamas išlaidas už vieną įvaikinimo bylą yra nuo 1500 eurų iki 7000 eurų.

Atstovo Lietuvoje teikiamos paslaugos: konsultavimas įvaikinimo ir teisės aktų taikymo klausimais, užtikrinti tinkamą bylos parengimą teismui, atstovavimas organizacijai ir šeimai visose valstybinėse, visuomeninėse ir privačiose institucijose, užtikrinti advokato dalyvavimą (jei įgaliotas atstovas ne advokatas), atstovaujant šeimos teisiniams interesams teisme, duomenų apie pasiūlytą įvaikinti vaiką teikimas šeimai ir papildomų duomenų surinkimas, šeimos viešnagės Lietuvoje organizavimas, šeimos lydėjimas, vaiko ir šeimos ryšio palaikymas, įvaikinto vaiko dokumentų, reikalingų išvykti, parengimas ir kitos paslaugos, kurių pageidauja šeima. Didžiąją dalį aukščiau nurodytus mokesčių sumos sudaro išlaidos už dokumentų vertimą, legalizavimą, komunikacijos, biuro išlaikymo bei transporto išlaidos.

Įgaliotų užsienio valstybių institucijų grįžtamosios informacijos teikimas

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 22.8 punktu, įgaliotos veikti Lietuvoje užsienio valstybių institucijos Tarnybai teikia grįžtamąją informaciją apie įvaikintus vaikus, kurią sudaro nustatytos formos pranešimai apie įvaikinto vaiko integraciją į šeimą, gyvenimo sąlygas, vystymąsi, sveikatą ir vaizdinę medžiaga. Įgaliotos užsienio valstybių institucijos privalo per pirmuosius 2 metus po įvaikinimo teikti kas pusę metų ataskaitas, kitus 2 metus – kartą per metus, po 4 metų po įvaikinimo – kai to pareikalauja Tarnyba.

Visos įgaliotos institucijos, išskyrus „**Bethany Christian Services**“, nurodo, kad nesusiduria su kliūtimis, rinkdamos grįžtamąją informaciją. „**Bethany Christian Services**“ informavo, kad viena šeima buvo nepatenkinta suteiktomis paslaugomis. Be to, įvaikintojai teigė, kad vienas iš jų įvaikių buvo išnaudojamas Lietuvos vaikų namuose prieš įvaikinimą. Šeima nurodė, kad ji pageidautų prieš įvaikinimą daugiau informacijos.

Italijos įgaliota institucija „**Fondazione AVSI**“ nurodo, kad pagal Italijos įstatymus pirmą ataskaitą apie įvaikintus vaikus rengia valstybinės socialinės tarnybos. Kadangi minėtos tarnybos dirba ne tik įvaikinimo, bet ir kitose nepilnamečių teisių apsaugos srityse, jos ne visada laiku parengia pirmąją ataskaitą. „**Fondazione AVSI**“ nurodo, kad iki šiol vaikų adaptacija Italijos piliečių šeimose vyko sėkmingai – visais atvejais buvo stebimas greitas ir abipusis prisitaikymas, vaikai lengvai išmoko italų kalbą, prisitaikė prie tėvių šeimų ir socialinės aplinkos. „**AAA Associazione Adozioni Alfabeto Onlus**“ nurodo, kad įvaikinti vaikai gerai integravosi į šeimas bei į tėvų kilmės šeimas. Prancūzijos įgaliota institucija „**Les Enfants de l'Esperance**“ nurodo, kad ją maloniai nustebina vaikų gebėjimas greitai integruotis į naują gyvenimą. Svarbūs raidos ir elgesio sutrikimai, aprašyti sveikatos bylose, nėra labai reikšmingi, Jie nuolat ir pastebimai mažėja. Ispanijos įgaliota institucija „**Asociacion Familia Universal**“ nurodė, jog visi vaikai gerai prisitaikė. Tai lėmė geras šeimų pasiruošimas įvaikinimui ir puikus šeimų bei vaikų suporavimas. Švedijos įgaliota institucija „**Barner Framfor Allt-Adoptioner (BFA-A)**“ nurodo, kad visi vaikai puikiai prisitaikė prie naujų šeimų, aplinkos ir visuomenės, daugelio jų sveikata pagerėjo, jiems buvo suteikta arba teikiama visa reikalinga medicininė pagalba. Kitų įgaliotų institucijų nuomone, vaikų adaptacija tėvių šeimose vyksta teigiamai.

Įgaliotų užsienio valstybių institucijų atstovų nuomonė apie tarptautinio įvaikinimo organizavimą Lietuvoje, kylančias problemas ir pasiūlymai dėl tarptautinės įvaikinimo procedūros tobulinimo.

Ispanijos institucija „**Familia Universal**“ nurodo, jog šeimos labai geranoriškai reaguoja į vaikų su specialiais poreikiais įvaikinimo programą Lietuvoje, tačiau mano, kad šios programos

įgyvendinimas nėra toks spartus kaip kitose šalyse. Naujosios Zelandijos įgaliota institucija „**Inter country adoption New Zealand (ICANZ)**“ nepatyrė jokių sunkumų, vykdydama vaikų su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo programą.

JAV institucija „**Bethany Christian Services**“ pasiūlė, kad šeima, svarstanti vaiko su specialiaisiais poreikiais įvaikinimo klausimą, turėtų gauti papildomos informacijos, nepateikdama priežasties, kodėl jai jos reikia. Dažnai šeimai iškyla papildomų klausimų dėl vaiko priežiūros, vystymosi ir vaiko specialiųjų poreikių, nes ji neturi jokios kitos pasiekiamos informacijos iki oficialaus pasiūlymo įvaikinti. Kaip teigia agentūra, tokiais atvejais atsiranda šeimų, kurios atsisako galimybės įvaikinti. Taip pat agentūra siūlo, kad būtų galima gauti atnaujintą informaciją apie specialiųjų poreikių vaiką be papildomų prašymo.

Kanados įvaikinimo agentūra „**Loving Heart International Adoption Agency**“ nurodo, jog Kanados pareiškėjai norėtų peržiūrėti vaikų, turinčių specialiųjų poreikių, biografijas, įskaitant ir šių vaikų nuotraukas. Detalesnė informacija apie specialiųjų poreikių vaikus labai pagelbėtų ieškant tam tikriems vaikams jiems tinkančių tėvų. Būtų naudinga aiškiai nurodyti, kokia buvo ar yra tam tikrų sveikatos sutrikimų raida (pavyzdžiui, ar tos sveikatos problemos buvo išgydytos, ar jos vis dar yra), koks būtų tinkamiausias gydymas vaikui ateityje.

„**AAA Associazione Adozioni Alfabeto Onlus**“ nurodė, jog detalesnė vaiko su specialiaisiais poreikiais medicininė ir psichologinė anamnezė leistų agentūrai geriau patarti įvaikinimo siekiančiai šeimai, kaip vykdyti specialiųjų poreikių tvarką.

„**La Promogenita**“ nurodė, jog gaunama informacija apie vaikus su specialiaisiais poreikiais ne visada būna detali. Be to, kaip pastebima, gana dažnai vaikai palaiko ryšius su biologiniais tėvais, nors jiems apribota tėvų valdžia vaikų atžvilgiu.

„**BFA-A**“ informavo, jog švedų šeimos turi galimybę pasikonsultuoti su organizacijai dirbančiu gydytoju, todėl sunkumų vykdančią specialiųjų poreikių programą nepatiriama.

Italijos įgaliotos institucijos „**Fondazione AVSI**“ specialistų nuomone, pastebima, kad vis geriau informuojama apie specifinę vaikų situaciją, kas turi teigiamos įtakos rengiant šeimai ir įvaikinant pagal specialiųjų poreikių programą. Tačiau institucija atkreipė dėmesį, jog dažnai išsamesnė informacija gaunama tik kartu su pasiūlymu įvaikinti, t. y. tada, kai šeima psichologiškai jau būna užmezgusi ryšį su vaiku. Tais atvejais, kai išsamiau sužinojus apie vaiko situaciją paaiškėja, kad vaiko būklė gerokai sunkesnė, šeimai atsisakyti įvaikinti psichologine bei emocine prasme būna daug sunkiau. Be to, tai gali turėti neigiamos įtakos ir tolimesniam įvaikinimo procesui.

Italijos institucija „**AFN-Azione per Famiglie Nuove – Onlus**“ norėtų gauti daugiau ir detalesnės informacijos apie vaikų sveikatą, kas padėtų įvertinti realų padėties sudėtingumą. Be to, agentūra iškelė dar vieną problemą porų, kurios dar nepateikė Lietuvoje prašymo įvaikinti, t. y. tuo atveju, kai įvaikinimas pagal specialiųjų poreikių programą nesibaigia sėkmingai, pora priversta iš naujo pradėti visas procedūras, kad būtų įrašyta į pageidaujančiųjų įvaikinti sąrašus. Tai atbaido šeimai. Agentūra siūlo tuo atveju, kai įvaikinimas pagal specialiųjų poreikių programą nesibaigia sėkmingai, porą palikti bendrame atitinkamame sąrašė. Jos nuomone, tai padidintų šeimų, pasiryžusių įvertinti galimybę priimti vaikus su specialiaisiais poreikiais, skaičių.

Prancūzijos įvaikinimo institucijos „**Les Enfants de l'Esperance**“ nuomone, teikiama informacija apie vaikus su specialiais poreikiais yra nepakankama, nėra visiškai tiksli ir medicininė informacija. Kai kurios šeimos bijosi protinės negalios, nors jos pasiruošusios investuoti į šiuos vaikus, pasitelkdamos visas priemones ir struktūras, pritaikytas tokių vaikų skatinimui bei priežiūrai. Be to, institucijos nuomone, šeimų, kurias Tarnyba patvirtina kaip

tinkamas, atrankos procedūra sunki, griežta, neaiški ir skaudi tuo atveju, jei gaunamas neigiamas atsakymas. Institucijos nuomone, šeima patiria psichologinę traumą, kai tarpusavyje konkuruoja kelios šeimos ir yra galimybė gauti neigiamą atsakymą.

„Fondazione AVSI“ pritaria, kad reikalinga toliau dirbti su didelėmis brolių, seserų grupėmis, padalyjant vaikus į mažesnės grupes, kurios galėtų būti įvaikintos kelių šeimų, gyvenančių toje pačioje šalyje, kad taip būtų galima palaikyti jų ryšius.

JAV įvaikinimo agentūra „Our Children’s Homestead“ nurodė pagrindinę problemą – labai sunku rasti šeimas, kurios norėtų pagal JAV reikalavimus įvaikinti specialiųjų poreikių vaikus.

„Fondazione AVSI“ atkreipė dėmesį į 2009 m. pasitaikiusius atvejus, kai vaikų biologiniai tėvai, kuriems neterminuotai apribota valdžia, ar giminės palaikė ryšius su vaikais netgi po pasiūlymo juos įvaikinti pateikimo arba likus kelioms dienoms iki teismo posėdžio pateikia prašymą gražinti vaikus į šeimą. Organizacija siūlo Tarnybai inicijuoti įvaikinimo teisės aktų pataisas, kuriose būtų numatytas apibrėžtas terminas, per kurį tėvai galėtų pateikti prašymą dėl tėvų valdžios apribojimo panaikinimo, o praėjus šiam terminui nebūtų galima pateikti tokio prašymo.

Tarnybos nuomone, galiojantys Lietuvos Respublikos teisės aktai įvaikinimo srityje atitinka geriausius vaikų interesus. Vaikų biologiniai tėvai, net ir neterminuotai jiems apribojus valdžią, turi teisę kreiptis dėl vaikų susigrąžinimo į šeimą. Atkreipiame dėmesį, kad tais atvejais, kai giminaičiai ar biologiniai tėvai (neturintys galimybių ir neketinantys vaikų susigrąžinti į šeimą) savo elgesiu ir veiksmais daro žalą vaikams, vaikų globėjas turi teisę uždrausti matytis ir bendrauti su vaikais.

Išvados

- Iki 2009 m. gruodžio mėn. pabaigos Lietuvoje veikė 13 įgaliotų institucijų, iš jų 4 Italijos įgaliotos institucijos, 3 JAV ir po vieną Švedijos, Prancūzijos, Vokietijos, Ispanijos, Naujosios Zelandijos ir Kanados įgaliotą instituciją.
- 2009 m. Tarnyba įtraukė į Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių užsienyje, ir užsieniečių sąrašą 84 pageidaujančias įvaikinti vaikus Lietuvoje šeimas, kurioms atstovavo įgaliotos užsienio valstybių institucijos. Daugiausia įtraukta šeimų, kurioms atstovavo Italijos įvaikinimo institucijos „AAA Associazione Adozioni Alfabeto Onlus“ (26), „Fondazione AVSI“ (12), taip pat JAV įvaikinimo agentūra „Bethany Christian Services“ (11) ir Švedijos įvaikinimo agentūra „Barner Framfor Allt-adoptioner (BFA-A)“ (9).
- 2009 m., kaip ir 2008 m., aktyviausiai tarptautinio įvaikinimo srityje ir įvaikinant vaikus su specialiaisiais poreikiais veikė Italijos įgaliotos įvaikinimo institucijos, JAV agentūra „Bethany Christian Services“ bei Švedijos agentūra „Barner Framfor Allt-Adoptioner (BFA-A)“.